

könyv
könyvtár
könyvtáros

2000
február

KÖNYV, KÖNYVTÁR, KÖNYVTÁROS

---

9. évfolyam 2. szám

2000. február

Tartalom

Könyvtárpolitika

Az MKE elnökének országgyűlési meghallgatásáról	3
A könyvtárosok kézikönyvéről	
Futala Tibor: Nagy szakmai merészség volt vállalkozni rá... ..	10
Haraszti Pálné: A könyvtárosok kézikönyvének köszöntése	13
Monok István: Könyvtárosok kézikönyve	15
Sonnevend Péter: Új kézikönyv	18
Sütheő Péter: Széljegyzetek a kézikönyv margójára	22

Fórum

Vajda Erik: Közös (osztott) katalogizálás – közös (központi) katalógus	28
--	----

Konferenciák

Vekardi László: Hagyományos könyvtár – elektronikus könyvtár	41
Kocsis István: Hogyan tud az új kihívásoknak megfelelni egy közművelődési könyvtár?	47
Nagy Eörsné: Referenzkérdések a számítógép segítségével	55

Perszonália

Horváth Tibor: Balázs Mihály 1930–1999	59
---	----

From the contents

On the report of the President of the Association of Hungarian Librarians to the Hungarian Parliament (3);

On the Handbook of librarians (reviews by Tibor Futala, Katalin Haraszti, István Monok, Péter Sonnevend, Péter Süttheő (10);

Erik Vajda: Co-operative (shared) cataloguing – co-operative (union) catalogue (28);

László Vekerdi: Traditional library – electronic library (41)

Cikkeink szerzői

Futala Tibor, az OMIKK ny. igazgatója; *Haraszti Pálné*, az Országgyűlési Könyvtár osztályvezetője; *Horváth Tibor*, az OPKM ny. főigazgatója; *Kocsis István*, a Hatvani Városi Könyvtár igazgatója; *Monok István*, az OSZK főigazgatója; *Nagy Eörsné*, a Tapolcai Városi Könyvtár osztályvezetője; *Sonnevend Péter*, a Kaposvári Egyetem oktatója; *Süttheő Péter*, az ELTE oktatója; *Vajda Erik*, a MOKKA programvezetője; *Vekerdi László*, az MTA Könyvtára tudományos tanácsadója

Szerkesztőbizottság:

Biczák Péter (elnök)

Borostyániné Rákóczi Mária, Kenyéri Kornélia,

Poprády Géza, dr. Tóth Elek

Szerkesztik:

Győri Erzsébet, Sz. Nagy Lajos, Vajda Kornél

A szerkesztőség címe: Budapest, I. Budavári Palota F épület – Telefon: 224-3791

Közreadja: az Informatikai és Könyvtári Szövetség, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, az Országos Széchényi Könyvtár

Felelős kiadó: **Monok István**, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója

Nyomta az ETO-Print Nyomdaipari Kft., Budapest

Felelős vezető: **Balogh Mihály**

Terjedelem: 5,7 A/5 kiadói ív.

Lapunk megjelenéséhez támogatást kaptunk a Nemzeti Kulturális Alaptól

Terjeszti az Országos Széchényi Könyvtár

Előfizetési díj 1 évre 3000 forint. Egy szám ára 250 forint

HU-ISSN 1216-6804

Az MKE elnökének országgyűlési meghallgatásáról

Az MKE éves költségvetésének egy része állami forrásból származik. Ez a forrás is „többerű”: egyik táplálója a Magyar Országgyűlés. Az egyesület a költségvetési támogatási kérelmét a Társadalmi Szervezetek Bizottságán keresztül nyújtja be. A bizottság évente egyszer – az első félév folyamán – szakértők bevonásával dönt a támogathatóság mértékéről. A bizottság törekszik arra, hogy a hozzá támogatási kérelemmel forduló civil szervezetekről minél teljesebb képet tudjon alkotni: ennek érdekében meghallgatásokat tart.

A bizottság elnöke, *dr. Bognár László* a testület 1999. szeptember 22-i ülésére meghívta *dr. Ambrus Zoltán* MKE-elnököt, hogy adjon tájékoztatást az egyesület tevékenységéről. Az ülésen a bizottsági tagok többsége jelen volt, és igen élénk érdeklődéssel kísérte az elnöki beszámolót, amelyet most teljes terjedelmében, szöveghűen közlünk:

„Egy bemutatkozó írást¹ eljuttattam minden képviselőhöz, illetve a bizottsághoz. Eppen ezért csak néhány, azt gondolom, hogy a magyar könyvtáros szakmát általánosan érintő kérdéstről szeretnék beszélni.

Az egyik az, hogy mi úgy gondoljuk, egy olyan kulturális, társadalmi, szakmai szervezet vagyunk, amely igen nagy felületen találkozik a magyar társadalom egészével, ha arra gondolnak, hogy a Tudományos Akadémián és az utolsó kis faluban is működik valamilyen típusú könyvtár, hogy a tudományos kutatás és az általános tájékoztatás egyik nagyon markáns eszköze ma Magyarországon az a könyvtári ellátás, amelyet nemrégiben egy törvény is szabályozott, s azt gondoljuk mi, hogy ez a törvény jó lehetőségeket biztosít ma a könyvtárügy általános fejlődéséhez.

Fejlődésről beszélek és nem arról, hogy valamiféle regresszió menne végbe, mert természetesen nagyon sokarcú – azt is mondhatnám, Janus-arcú – ez a fejlődés, de mindenképpen olyan modernizációs folyamaton megy keresztül a szakma, amely nagyon fontos változásokat hoz létre.

Az a meggyőződésünk, hogy a könyvtárügy egyre nagyobb feladatot tud elvállalni a társadalom általános információellátásában, és ehhez egyre több eszközt, egyre több csatornát tud rendelkezésre bocsátani. Talán azt is mondhatnám, hogy a könyvtárügy abban különbözik az általánosan tájékoztató médiától, hogy az információt a tudás irányába tudja elvinni, mert ott van a háta mögött mindaz, amit egyrészt nemzedékek, másrészt pedig tudós fejek felhalmoztak. Ezek döntően könyvekben találhatók meg, de rendelkezésünkre állnak nagyon komoly és hatékony eszközök is.

---

1 *Adatok, tények, rövid ismertetés az MKE-ről: célok, tevékenység és szolgáltatások, szervezet, rendezvények, továbbképzés, kiadványok, nemzetközi kapcsolatok.*

Különböző feladatokat látunk a könyvtárügy előtt és ezzel együtt az egyesület előtt is. Az egyik az, hogy ennek a tudásalapú társadalomnak – amit ma így szokás mondani – egyre nagyobb tömegek, a társadalom minél szélesebb rétegei tudjanak eleget tenni. Ez könyvtári támogatás, könyvtári háttér nélkül nem mehet és nem is megy végbe. Ha arra gondolnak, hogy az élethosszig tartó tanulás globális társadalmi trend a világban, ehhez szintén nagy szükség lehet a könyvtárra, mint háttérre.

A könyvtárba – majdnem azt a szót használtam, de használok is – menekülnek, a könyvtár befogadó képességében bíznak azok a társadalmi szervezetek, szociális csoportok, közösségek, amelyek valami miatt perifériára szorultak az elmúlt időszakban. Gondoljanak a munkanélküliekre, a továbbtanulókra, az átképzésben résztvevőkre, ezek mindegyike valamilyen formában új kihívást jelent a könyvtárügynek. Egy másik terület pedig az európai integráció és az európaiságról vagy Európáról szóló információk tömege, amelynek a közvetítésében megint csak szerepet kaphat – és kell is, hogy kapjon – a könyvtárügy és ezzel együtt a könyvtárosság.

Ebből következően érdekelték vagyunk abban, hogy a kultúrát nagyon széles értelemben gondoljuk végig. Minden olyan törvénykezési, jogszabályi változás, amely társadalmi csoportokat vagy régiókat érint, jelentősen befolyásolja a könyvtárügyet és így a mi egyesületünk életét is. Természetesen nemcsak a kulturális intézményekkel – elsősorban az oktatással, melyet a legfontosabb partnerünknek tekintünk – törekszünk széles együttműködésre, hanem a szociális, egészségnevelési és ifjúsági közösségekkel, szervezetekkel is.

A könyvtárügy előtt jó néhány markáns kérdés van. Az egyik ilyen például a felsőoktatás könyvtári rendszerének a teljes átalakulása. Azt gondoljuk, az integráció érthető módon nagyon jelentősen fogja befolyásolni a könyvtárügyet az egyetemeken, az univerzításokon. A könyvtárak – éppen technikai adottságaik révén – erre elképzelhetően jól fognak majd reagálni, de ez nagyon sok szakmai kérdést is felvet és nagyon sok emberi, szakmai gondot is okoz az ott dolgozóknak.

A másik a falusi közösségek, a kistelepülések könyvtári ellátása. A szakma erkölcsi kötelezettségének érzi, hogy ne vonuljon ki és megpróbálja a saját eszközeivel segíteni, előmozdítani az önkormányzatoknál, hogy a könyvtárügy integráns része legyen a falunak, a kistelepülésnek, és próbáljon segítséget nyújtani az ott lakóknak, akiknek talán a legkevesebb eszköz áll rendelkezésükre az általános társadalmi tájékozódásban.

A következő kérdés a határon túli magyar könyvtárosok integrálása a szervezetünkbe. Egyre inkább érezzük, hogy nélkülük nem lehet a Magyar Könyvtárosok Egyesülete teljes értékű szervezet, s nemcsak azért, mert a kulturális javak jelentős része csak külföldön kutatható, és ott magyar kollégák dolgoznak, hanem azért is, mert egyfajta megtermékenyülést is gondolunk a velük való együttműködésben.

Szeretném elmondani, hogy a Magyar Könyvtárosok Egyesülete 2005-ben szeretné az IFLA kongresszusát Magyarországon megrendezni. Az IFLA a világszervezetünk, és minden évben, ahol kongresszust szerveznek, az országról jelentős képet fest egy nagyon fontos, befolyással rendelkező réteg számára. Abban gondolkodunk, hogy akár a csehekkel, lengyelekkel, szlovénekkal és szlovákokkal együttműködve is szívesen vállalkoznánk egy ilyen nagy jelentőségű kongresszus megtartására, és ebben természetesen nem nélkülözhetjük majd a parlamentnek, illetve bizottságainak a támogatását sem.

Minden év október elején őszi könyvheteket rendezünk. Ebben az évben a minőség kérdését állítottuk az őszi könyvhét középpontjába, mert úgy gondoljuk, a könyvtárügynek is kötelezettségei vannak abban, hogy szolgáltatásait a minőség irányába tolja el, s ne mennyiségi vagy látszat-szolgáltatást tartson fenn. Október 4-én Veszprémben, az ottani új megyei könyvtárban tartjuk ennek a rendezvénynek a nyitó programját. A meghívót majd szeretném az elnök úrnak átadni. – Köszönöm szépen a lehetőséget.”

Az ismertetést hozzászólások és kérdések követték. *Üszögi-Bleyer Jenő* képviselő véleménye szerint soha nem volt olyan jelentősége a könyvtárosok munkájának, mint ma. Annak, aki könyvet szeretne venni, komoly kiadást jelent, hogy otthoni könyvgyűjteményébe izlésének megfelelő könyvet tudjon vásárolni. Mit tud tenni az olvasnivaló után vágyó átlagember? Elmegy a könyvtárba és igénybe veszi a könyvtárosok segítségét.

A képviselő más oldalról is megvilágította a könyvtárosok szerepét. Az egyetemen és a főiskolán elsősorban arra tanítanak meg, hogy a könyvtárakban mit és hogyan keressenek – ehhez azonban a könyvtáros munkájára elengedhetetlen szükség van. *Üszögi-Bleyer Jenő* tiszteletét fejezte ki a könyvtárosi munka iránt. Hangsúlyozta, hogy egy jó könyvtáros falun és városban egyaránt olyan napszámosa a kultúrának, aki az általános intelligencia szintet igen magasra tudja emelni. Végül eredményes és jó munkát kívánt.

Halász János képviselő, a bizottság alelnöke néhány kérdést tett fel. Érdekelte az MKE szervezeti felépítése – azzal együtt is, hogy könyvtáros felesége révén informálódik az egyesületről (sőt ő maga is részt vett két vándorgyűlésen!). Kérdése az volt, hogy hány megyei tagszervezet rendelkezik önálló jogi személyiséggel az MKE-n belül. Másik kérdése a bizottság által megítélt működési támogatásra vonatkozott: mire elég, mire használja ezt az MKE. Részt vesz-e az MKE a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának országos hatókörű civil szervezetek támogatását célzó pályázatán, ha igen, milyen sikerrel, és ez a két támogatás együtt, kiegészítve egymást, mire elég?

Béki Gabriella képviselő is a szervezeti felépítéssel kapcsolatos kérdést intézett *Ambrus Zoltán*hoz. Hogyan kezeli az MKE az egyéni és intézményi tagság kérdését pl. a küldöttközgyűlésen? Kinek hány szavazata van? Másik kérdése az egyidejűleg több szervezeti tagságra vonatkozott: mit jelent ez? Több területi szervezetnek is tagja lehet valaki vagy csak a szakterületi szervezetekre vonatkozik a lehetőség?

Ambrus Zoltán válaszában megköszönte *Üszögi-Bleyer Jenő* képviselőnek azt a megjegyzését, hogy szükségét érzi annak, hogy a könyvtárak jól működjenek, és hogy a könyvtárosság bizonyos pótló funkciókat is ellát.

A szervezeti felépítésre vonatkozó kérdésekre összefoglalóan válaszolt. Kiemelte, hogy az MKE arra törekedett mindig is, ma is arra törekszik, hogy megpróbáljon nagyon rugalmasan alkalmazkodni a munkájában részt vevők elvárásaihoz és azokhoz a változásokhoz, amelyek a könyvtárügyet is érintik. Ez egyrészt azt jelenti, hogy egyre újabb típusú szakmai szervezetek jönnek létre, hiszen néhány évvel ezelőtt, például, számítástechnikai alkalmazások nem lévén, a könyvtári informatikusság képviselője sem lehetett még fontos szempont.

Az eredeti szervezeti felépítés tradicionálisan a megyei szisztémát képezte le: minden megye, minden megyei könyvtár környékén létrejött egy-egy megyei szervezet. Ez ma egy kicsit színeződik azzal, hogy két megyének, Csongrádnak és Győr-Sopron-Mosonnak van önálló jogi személyiséggel rendelkező szervezete. Hosszabb távra gondolva feltételezhető, hogy valószínűleg ebbe az irányba fog elmozdulni a szervezeti élet, inkább gyűjtőszervezetté alakul, magába vonja, együttműködésre inspirálja azokat, akik valahol ennek a szakmának a környékén dolgoznak.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete nincs egyedül „a pályán” ma sem, hiszen az Informatikai és Könyvtári Szövetség – amely csak intézményi tagságot tart fenn – jelentősen átfogja a magyar könyvtárügyet. Rendkívül jó együttműködés és munkamegosztás is kialakult e két szervezet között.

Az egyéni és kollektív tagság a szavazatok vonatkozásában nem jelent különbséget. Ugyanannyi szavazata van egy intézménynek is, mint egy egyénnek.

Az egyesület törekszik az intézményi tagság arányának növelésére. Ahogy a beszámoló során utalt is rá, a határon túli magyar könyvtárak, néhány magyar könyvtáros szervezet, elsősorban az EMKE (Románia) könyvtári tagozata kollektíven is szeretne közeledni hozzánk, jogi státuszt kapni a Magyar Könyvtárosok Egyesületénél.

Az állami támogatásról szólva Ambrus Zoltán elmondta, hogy ezt az MKE két helyről kapja, mind a kettőt pályázatok útján nyerheti el. Az MKE-nek fontos érdeke fűződik ahhoz, hogy minél több helyről, minél több forrásból kapjon támogatást. Az Országgyűlés mellett a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma is jelentős összeggel, 2,5 millió forinttal támogatta az 1999. évi tevékenységet. Az Országgyűléstől 900 ezer forint támogatást kapott az MKE. Ezen összegek jelentős részét képzésre, továbbképzésre, szakmai rendezvényekre fordítja az egyesület, illetve kiadványokat jelentet meg. Az MKE kiadásában – másokkal együttműködve – jelenik meg a „Könyv, Könyvtár, Könyvtáros” című folyóirat. 1999-ben néhány kolléga ösztöndíj-lehetőségéhez is hozzájárult az MKE, pontosabban kiegészítő támogatást nyújtott bel- és külföldi ösztöndíjak elfogadásához.

Ambrus Zoltán az MKE nevében is megköszönte a parlamenten keresztül jutott támogatást, mert az igen jól hasznosul a 2200 fővel működő, illetve együttműködő szervezetben. Az állami támogatás elsősorban a sokféle szakmai feladat megvalósítását szolgálja, nem pedig a szervezet napi működését költségeinek fedezetét – így például a hivatali helyiséget a Nemzeti Könyvtár adja az MKE-nek.

Béki Gabriella képviselő kiegészítő kérdésével azt kívánta tisztázni, hogy hány fős küldöttközgyűléseket tart az MKE és milyen gyakorisággal?

Ambrus Zoltán elmondta, hogy évente kell majd közgyűlést tartani, amelyen 100-120 fő vesz részt, elektori rendszerben, tehát 25-26 tag után egy küldöttel képviselteti magát minden tagszervezet.

A hozzászólók sorában *Halász János* képviselő volt az első. Hangsúlyozta, hogy a Társadalmi szervezetek bizottságának azért nagyon fontos tudni ilyen szervezetekről, mint az MKE, mert a magyar civil társadalom szerveződése, tagoltsága tényleg sokrétű. Ezek a szakmai szervezetek nem olyan típusúak, mint a klasszikus civil szervezetek, ahol a helyi cselekvés és a nap mint nap folyó közös együttműködések, helyi ügyért való ténykedés jellemző a szervezetre. Ugyanakkor mégis nagy

jelentőséggel bírnak ezek a szervezetek is, hiszen ugyanúgy részei a civil társadalomnak. Sőt, az ilyen típusú szerveződések talán azért lehetnek fontosak, mert az állam intézményei és a helyben cselekvő civil szervezetek között egyfajta kapocs szerepét is betölthetik, adott esetben képviselt szakmájukból adódóan is. Megítélése szerint a közművelődési könyvtárak felelnek meg leginkább ennek a feladatnak, hiszen ezek azok, amelyek egy-egy településen közösségi térként is tudnak működni. Ebben a megközelítésben a könyvtár a helyi civil szervezetekkel való jó együttműködés terepe lehet.

A képviselő szolt a helyi közművelődési tanácsok létrejöttéről. A kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a levéltárakról szóló törvény hatályba lépése, annak a helyi közművelődési tanácsokkal foglalkozó része érinti a Társadalmi szervezetek bizottságát is. Ez egy olyan kör, ahová társadalmi szervezetek jelentkezhetnek, és amelyet a településeknek kell létrehozni. Kérdése arra vonatkozott, hogy mennyire vesz részt ebben az MKE, illetve hasznosnak látja-e a törvénynek ezt az elemét?

Ambrus Zoltán válaszában említette, hogy különösen a közművelődési könyvtárak játszhatnak fontos szerepet, civil ernyőként is működnek. Megpróbálják segíteni azokat a közösségeket, amelyek egy-egy településen vagy intézményben létrejönnek, befogadják őket, segítik a működésüket. Számos könyvtáros gondolja úgy, hogy a látszatra nem könyvtárosi, hanem inkább kulturális szervező vagy szociális tevékenységet végezve sokkal nagyobb felületen lehet érintkezni a társadalommal, és ez nagyon pontosan visszahat a könyvtári munkára, jó irányban befolyásolja és alakítja át ezt a tevékenységet.

A könyvtáraknak és a könyvtárosoknak a helyi közművelődési tanácsokban való jelenlétére vonatkozó képviselői kérdésre adott válaszába Ambrus Zoltán gyakorló megyei könyvtárigazgatóként szerzett tapasztalait is beépítette. Meglátása szerint azokon a településeken van jó helye a könyvtárnak, ahol a könyvtáros társadalmi helyzete, személyes elfogadottsága jó, és az illetőnek van „helyi értéke”. A könyvtáros ezeken a településeken részt vesz azokban a döntésekben, illetve döntés-előkészítésekben, amelyek a könyvtárát érintik. Sajnos, jó néhány helyen ez még nincs így. A könyvtáros szakma inkább kibocsátó és nem befogadó: jövedelmi okok miatt és társadalmi megbecsültség okán egyaránt nagyon nehezen helyezkedik el ezen a területen fiatal szakember. Ennek ellenére a könyvtároság ma jó hangulati helyzetben van, mert olyan lehetőségekhez jutott különböző pályázatok által bizonyos pénzforrások megszerzésében – különösen a kulturális törvény kapcsán –, amely szakmai pezsgést eredményezett. Ez a szakmai pezsgés időnként meg azt is ellensúlyozza, hogy mit visz haza valaki a borítékban.

Ezt követően *Béki Gabriella* képviselő további szakmai jellegű kérdéseket fogalmazott meg. Az MKE-től kapott írásos tájékoztatóban azzal kezdődik a célok megfogalmazása, hogy a könyvtárpolitika alakításában aktívan részt vesz az egyesület. Azt jelenti-e ez, hogy az egyesület figyelemmel kíséri a könyvtárak látogatottságának alakulását, elemzi-e ezeket az adatokat, összefüggésbe hozza-e ezeket az adatokat a tagsági díj változásával? Ha az egyesület elemzi az adatokat és észlel valamilyen problémát, akkor foglalkozik-e az ezek orvoslására szóló javaslatok kidolgozásával?

Ambrus Zoltán elmondta, hogy az egyesület abban a törvénykezési folyamatban, amely létrehozta azt a hosszú nevű törvényt, amelyet kulturális törvénynek szokás nevezni, természetesen részt vett. Ez két okból is nagyon fontos volt. Egyrészt azért, mert az egyesület lehetőséget kapott álláspontjának kifejtésére, másrészt azért, mert szembesülnie kellett azzal az igénnyel, hogy a szakmai problémákat hogyan lehet és kell lefordítani a jog nyelvére. Jelen időszakban a szakma egyik legfontosabb feladata éppen a törvény megvalósulásának a figyelemmel kísérése.

A problémák elemzéséről szólva kifejtette, hogy az MKE az egyesület elnöksége mellett különböző munkacsoportokat hoz létre, amelyeknek ilyen típusú feladataik vannak. Az egyik munkacsoport azt elemzi, hogy az oktatásügy és a könyvtárügy milyen új problémákat vet fel, egy másik azt, hogy a statisztika, főleg a kulturális statisztika milyen hihetetlenül hiányos ma Magyarországon. És ilyen probléma a tagsági díj, a beiratkozási díj mértéke, amit most részben törvény szabályoz, de bizonyos mozgási területek e téren is vannak. Azt tapasztalta, hogy a legtöbb kistélepülés közkönyvtárban minimális díjat állapítottak meg vagy egyáltalán nincs tagsági díj, ami megítélése szerint tisztességes gesztus. A városokban a főkönyvtárban vagy a központi könyvtárban általában van beiratkozási díj, míg a fiókkönyvtárakban nincs. Úgy látja, hogy komoly ellenérzést a tagsági díj vagy az éves beiratkozási díj nem szokott kiváltani, a könyvtáros társadalom nem látja annak visszatartó erejét. Általában akkor jelentkezik ez problémaként, ha például egy 8-10 ezres kisvárosban – önkormányzati döntés folytán – például 800 forintra emelik az éves beiratkozási díjat. A könyvtárosság ilyenkor minden lehetőséget megragadva megpróbál érvelni ellene – ugyanakkor nem szeretné ingyenessé visszavarázsolni a könyvtárlátogatást. Az, hogy bizonyos társadalmi rétegeknek – az ifjúságnak, az idősebb korosztálynak – a törvény is előírja az ingyenességet, nagyon helyes dolog, de a könyvtári szolgáltatásokat nem pénzért adni valószínűleg nagyon veszélyes volna.

Ambrus Zoltán a Békés Megyei Könyvtár gyakorlatát idézte fel, ahol különböző forrásokból, támogatásokból létrehoztak egy alapot, és az egyetemistáknak, főiskolásoknak fél áron nyújtják a szolgáltatásokat. Ezt a gyakorlatot sok könyvtár átvette, mert felismerték, hogy az egyik legfontosabb társadalmi rétegről és a „jövő vevőköréről” van szó. A gesztus elsősorban a másolás tekintetében fontos, a fiataloknak ugyanis rendkívül sok anyagra van szüksége. Számos könyvtár fél vagy csökkentett áron szolgáltat a részükre másolatot. Az egyetemeken más a helyzet, ott ez be van építve a szociális támogatásba.

István József képviselő kérdésével visszautalt az elnöki beszámolóban arra a részére, amikor Ambrus Zoltán a határon túli magyar könyvtárakkal való kapcsolattartásról beszélt. A képviselőt különösen az érdekelte, hogy a határon túli könyvtáraknak milyen igényei, kérései vannak, és az MKE miben tud segíteni nekik? Van-e kapcsolata az egyesületnek a véleménye szerint legsúlyosabb helyzetben lévő ukrainai, kárpátaljai könyvtárakkal, könyvtárosokkal? Tud-e az MKE segíteni az ott óriási gondot jelentő magyar anyanyelvű tankönyvek hiányán? S ha az egyesület kifejt ilyen tevékenységet, milyen segítséget vár esetleg a bizottságtól is, hogy támogassa ezt az ügyet, amelyet nagyon fontosnak tartanak?

Ambrus Zoltán elmondta, hogy az MKE minden határon túli területtel intenzív és élénk szakmai kapcsolatot ápol. Különösen igaz ez ott, ahol az ottani könyvtárosságnak kialakultak a hasonló szakmai szervezetei. Ez elsősorban Erdélyt, Romániát jelenti, ahol az EMKE égisze alatt működik egy könyvtáros szervezet. Velük nagyon jó és hatékony az együttműködés.

Kárpátalján a probléma elsősorban pénzügyi, szociális, és a helyzet valóban szörnyű. A könyvtárak helyzetét jellemezve elmondta, hogy alig-alig tudnak nyitvatartani, kérésük egy évvel ezelőtt az volt, hogy talán ne is annyira könyvvel, hanem villanyégővel(!) segítse őket az MKE. Hiába van könyv, ha még világítani sem tudnak. Aram néha van, és ha égővel kisegítik őket, akkor valamilyen szolgáltatást tudnak biztosítani.

Ambrus Zoltán kifejtette, hogy a magyar könyvtárakban felhalmozódott feleslegnek vagy túlkínálatnak a határon túli „hasznosításán” a magyar könyvtáros szakma túl van. Az viszonylag egyszerű helyzet volt, mert nagyon sok magyar klasszikust, nagyon sok értékes könyvet is célba lehetett juttatni. Ma azonban a folytonosságra kellene törekedni, arra, hogy az anyaországban folyó kulturális értékkeremtésnek jól kialakított eszközrendszeren és csatornákon keresztül kiáramlását elő lehessen segíteni ezekben a határon túli magyar közösségi intézményekben, amelyek a magyar nyelv és a magyar kultúra ottani fellelővárai. Sajnos ennek a gyakorlata még nem látszik sem állami, sem társadalmi eszközök tekintetében. Felbuzdulások vannak, eseti támogatások. A könyvtárosság és egyáltalán a könyvtár mint intézmény nehezen tudja elviselni az ad hoc jellegű, itt folyamatoknak kell szerepet játszani. Ebben a Magyar Könyvtárosok Egyesülete csak támogató, segítő, közreműködő tud lenni, de ez természetesen örömmel és szívesen vállalt feladata.

Amiben az MKE tudott és tud segíteni, az az, hogy egyre több határon túli magyar könyvtáros jöhessen Magyarországra szakmai konferenciákra, illetve hogy magyarországi ösztöndíjakat biztosítson a számukra. Ez nagyon egyszerű ügynek tűnik, de egy ilyen tanulmányutat zökkenőmentesen megszervezni nem mindig könnyű feladat a vendéglátó könyvtár számára. Ilyenkor a könyvtár meghív valakit, és vendégül látja egy hétig, két hétig. Bevonja azokba a munkafolyamatokba, amelyek a könyvtárban zajlanak. Ez az egyik fontos továbbképzési terepe a határon túli könyvtárosoknak. Egyre több helyen vannak jelen, egyre táguló körben, sok az új arc.

Bognár László bizottsági elnök megköszönte az MKE elnökének, hogy az egyesület életéről, helyzetéről, nehézségeiről, örömeiről tájékoztatta a bizottságot. Ambrus Zoltán megköszönte a bemutatkozás lehetőségét.

A meghallgatást ismertette: **Haraszi Pálné**